

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 16.2.2016
COM(2016) 53 final

2016/0031 (COD)

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS BESLUT

om inrättandet av en mekanism för informationsutbyte om mellanstatliga avtal och icke-bindande instrument mellan medlemsstaterna och tredjeländer på energiområdet och om upphävande av beslut nr 994/2012/EU

(Text av betydelse för EES)

{SWD(2016) 27 final}

{SWD(2016) 28 final}

MOTIVERING

1. BAKGRUND TILL FÖRSLAGET

Motiv och syfte med förslaget

I strategin för en energiunion (COM(2015) 80) fastställs att för ”att kunna säkerställa energitrygghet (särskilt på gasområdet) är det viktigt att avtalen om köp av energi från tredjeländer till fullo följer EU-lagstiftningen”. I samma anda efterlyste också Europeiska rådet i sina slutsatser av den 19 mars 2015 ”fullständig efterlevnad av EU-rätten för alla avtal som avser inköp av gas från externa leverantörer, framför allt genom att öka dessa avtals transparens samt förenligheten med EU:s energitrygghetsbestämmelser”.

En mekanism för informationsutbyte om mellanstatliga avtal mellan medlemsstaterna och tredjeländer på energiområdet inrättades genom ett beslut som Europaparlamentet och rådet antog den 25 oktober 2012 och som trädde i kraft den 17 november 2012 (nedan kallat *beslutet om mellanstatliga avtal*)¹. Huvudinslaget i denna mekanism är att kommissionen kontrollerar de mellanstatliga avtalens förenlighet med bestämmelserna efter det att en medlemsstat och ett tredjeland har ingått sådana avtal.

Kommissionen har sedan 2012 fått stor erfarenhet av genomförandet av denna mekanism. Som framgår av konsekvensbedömningen av översynen av beslutet om mellanstatliga avtal och av rapporten till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av beslutet om mellanstatliga avtal, är kommissionens bedömning i allmänhet att även om det nuvarande systemet är bra för att få information om befintliga mellanstatliga avtal och för att identifiera problem som de innebär med avseende på deras förenlighet med EU:s lagstiftning så är det inte tillräckligt för att undanröja det som är oförenligt med bestämmelserna. I strategin för energiunionen står särskilt följande: ”Vi har sett att det i praktiken är mycket svårt att omförhandla sådana avtal. Signatörernas ståndpunkter är redan fasta, vilket skapar ett politiskt tryck att inte ändra några delar av avtalet.”

Om kommissionen kommer in i processen innan en medlemsstat och ett tredjeland har ingått sådana avtal skulle därför betydande mervärde kunna skapas genom att potentiella konflikter mellan medlemsstaternas skyldigheter enligt internationell traktaträtt och EU-lagstiftningen kan lösas.

I detta sammanhang har översynen av beslutet om mellanstatliga avtal följande två huvudsyften:

- 1) Säkerställa att de mellanstatliga avtalen är förenliga med EU:s lagstiftning så att den inre marknaden fungerar väl och energitryggheten i EU ökas.
- 2) Öka insynen i de mellanstatliga avtalen för ökad kostnadseffektivitet i EU:s energiförsörjning och energisolidaritet mellan medlemsstaterna.

Förenlighet med befintliga bestämmelser inom området

Detta förslag är förenligt med ett antal åtgärder på EU-nivå för att förbättra funktionen hos EU:s energimarknad och öka energitryggheten i EU.

¹ Beslut nr 994/2012/EU av den 25 oktober 2012 om inrättandet av en mekanism för informationsutbyte om mellanstatliga avtal mellan medlemsstaterna och tredjeländer på energiområdet.

Översynen av det nuvarande beslutet om mellanstatliga avtal är ett av resultaten av den strategi för energiunionen som antogs i februari 2015, och som skapar det övergripande sammanhanget och förvaltningsstrukturen för en förnyad energipolitik för EU.

I handlingsplanen för strategin för energiunionen ingår ett antal åtgärder för att öka energitryggheten i EU. Det här förslaget bör därför betraktas mot bakgrund av andra initiativ, bland annat översynen av förordningen om åtgärder för att trygga gasförsörjningen². Beslutet om mellanstatliga avtal är nära knutet till förordningen om att trygga gasförsörjningen, men tillämpningsområdet för den mekanism för informationsutbyte som det inrättar är större. I beslutet om mellanstatliga avtal definieras mellanstatliga avtal som ”rättsligt bindande avtal mellan en eller flera medlemsstater och ett eller flera tredjeländer vilket har en inverkan på hur den inre marknaden för energi drivs eller fungerar eller en trygg energiförsörjning i unionen”. Beslutet om mellanstatliga avtal gäller alltså för alla mellanstatliga avtal om försörjning och infrastruktur som är förknippad med energiprodukter, i synnerhet gas, olja och elektricitet. Endast mellanstatliga avtal som rör frågor som omfattas av Euratomfördraget omfattas inte. För dessa mellanstatliga avtal föreskrivs ett särskilt förhandsförfarande i artikel 103 i Euratomfördraget.

Kommersiella kontrakt mellan kommersiella enheter är undantagna från tillämpningsområdet för beslutet om mellanstatliga avtal³. Detta förslag utvidgar inte tillämpningsområdet för beslutet om mellanstatliga avtal till kommersiella kontrakt rörande mellanstatliga avtal eftersom, vilket anges i strategin för energiunionen, sådana, när det gäller kommersiella kontrakt om försörjning av gas, omfattas av förslaget om översyn av förordningen om att trygga gasförsörjningen.

Förenlighet med unionens politik inom andra områden

Förslaget bidrar inte bara till EU:s energipolitik. Genom att säkerställa att mellanstatliga avtal är förenliga med EU:s lagstiftning bidrar det också till politiken inom andra av unionsrättens områden, t.ex. inre marknad, konkurrens och offentlig upphandling.

2. RÄTTSLIG GRUND, SUBSIDIARITETSPRINCIPEN OCH PROPORTIONALITETSPRINCIPEN

Rättslig grund

Målen för detta beslut, som nämns ovan, är i linje med följande mål i EU:s fördrag:

- Garantera energiförsörjningen i unionen (artikel 194.1 b i EUF-fördraget).
- Skapa en fungerande inre marknad för energi i en anda av solidaritet mellan medlemsstaterna (artikel 3.3 i EU-fördraget, artikel 194.1 EUF-fördraget).

Artikel 194 i EUF-fördraget är därför den rättsliga grunden för det föreslagna reviderade beslutet om mellanstatliga avtal, liksom den var för det nuvarande beslutet om mellanstatliga avtal som antogs av Europaparlamentet och rådet den 25 oktober 2012.

² Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för att trygga gasförsörjningen och om upphävande av förordning (EU) nr 994/2010 (ref xxx).

³ I skäl 7 i beslutet om mellanstatliga avtal betonas att detta beslut inte skapar några skyldigheter vad gäller avtal mellan kommersiella enheter. Detta skäl klargör även att medlemsstaterna frivilligt får meddela kommissionen om kommersiella avtal som det uttryckligen hänvisas till i mellanstatliga avtal.

Subsidiaritetsprincipen (för icke-exklusiv befogenhet)

Behovet av åtgärder på EU-nivå: Den rättsliga grunden för översynen av beslutet om mellanstatliga avtal är artikel 194 i EUF-fördraget. Beslutet om mellanstatliga avtal antogs på denna grundval 2012, med respekt för subsidiaritetsprincipen. Införandet av obligatorisk förhandskontroll av kommissionen skulle emellertid ändra beslutet. Denna förändring skulle innebära att uppgifter flyttas från medlemsstaterna till EU. Som förklaras ovan visar erfarenheterna att medlemsstaternas bedömningar inte är tillräckliga och tillfredsställande för att säkerställa att de mellanstatliga avtalen är förenliga med EU:s lagstiftning och skapar rättslig osäkerhet. Att kommissionen engageras i förhand skulle ge ett viktigt mervärde när det gäller att lösa problem (framför allt konflikter mellan medlemsstaternas skyldigheter enligt internationell traktaträtt och EU-rätten).

Mervärde för EU: Den progressiva integreringen av infrastruktur och marknader för energi, det gemensamma beroendet av externa leverantörer, behovet av att garantera solidaritet i kristider, allt detta innebär att grundläggande politiska beslut inte bör fattas enbart på nationell nivå utan medverkan av grannländer och EU. Det mellanstatliga avtalet beslut står vid en skiljeväg i den externa dimensionen (eftersom det rör sig om avtal med tredjeländer) och den inre marknaden (vara oförenliga bestämmelser såsom destinationsklausuler har en negativ inverkan på det fria flödet av energiprodukter på den inre marknaden). Det finns därför ett klart mervärde med att stärka samarbetet och insynen på EU-nivå inom ramen för detta förslag.

Proportionalitetsprincipen

Detta förslag har följande mål:

- 1) Säkerställa att de mellanstatliga avtalen är förenliga med unionens lagstiftning så att den inre marknaden fungerar väl och energitryggheten i EU ökas.
- 2) Öka insynen i de mellanstatliga avtalen för ökad kostnadseffektivitet i EU:s energiförsörjning och energisolidaritet mellan medlemsstaterna.

För att dessa mål ska kunna uppnås föreslås i huvudsak en kombination av frivilliga standardklausuler och förhandsbedömning av de mellanstatliga avtalen innan de undertecknas. Som förklaras i konsekvensbedömningen av översynen av beslutet om mellanstatliga avtal skulle det inte vara effektivt att behålla det nuvarande systemet. Framför allt har inget av de mellanstatliga avtal som kommissionen har identifierat som problematiska avslutats hittills.

I konsekvensbedömningen konstateras också att alternativet att ta fram obligatoriska standardklausuler skulle kunna hjälpa medlemsstaterna att undvika oförenlighet med unionsrätten, men att de mycket olika situationer och affärsmodeller som omfattas av beslutet om mellanstatliga avtal emellertid innebär att det inte blir möjligt att utveckla standardklausuler som är tillräckligt precisa för att rättssäkerhet ska kunna skapas och en grundlig förhandsbedömning av ett slutligt utkast till avtal ersättas. Beroende på ett tredjelands ställning och förhandlingsposition kanske medlemsstaterna dessutom inte lyckas införa särskilda standardklausuler i ett mellanstatligt avtal.

Slutsatsen i konsekvensbedömningen är därför att alternativet med obligatorisk förhandskontroll är det minst strikta sättet att undvika mellanstatliga avtal som är oförenliga med unionsrätten.

Val av instrument

Den lagstiftning som finns på området är beslutet om mellanstatliga avtal. Detta förslag syftar till att stärka och förbättra åtgärder och förfaranden som föreskrivs i det befintliga beslutet. Det var därför lämpligt att välja ett beslut som instrument. Med tanke på mängden och omfattningen av nya inslag föreslås i utkastet till beslut att det nuvarande beslutet nr 994/2012/EU upphävs och ersätts, i stället för att de nuvarande bestämmelserna ändras.

3. RESULTAT AV EFTERHANDSUTVÄRDERINGAR, SAMRÅD MED BERÖRDA PARTER OCH KONSEKVENSBEDÖMNINGAR

Efterhandsutvärderingar/kontroller av ändamålsenligheten med befintlig lagstiftning

Detta förslag bygger på kommissionens erfarenheter av genomförandet av beslutet om mellanstatliga avtal sedan det trädde i kraft den 17 november 2012, och som har analyserats i utvärderingsrapporten i bilaga till konsekvensbedömningen av översynen av beslutet om mellanstatliga avtal och i rapporten till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av det nuvarande beslutet.

Vad gäller beslutets effektivitet är slutsatsen i rapporterna att gällande bestämmelser (särskilt den efterhandskontroll av förenlighet med bestämmelserna som anges i beslutet) inte har lett till att ingångna mellanstatliga avtal som inte uppfyllt bestämmelserna har omvandlats till sådana som följer dem, och inte direkt har påverkat medlemsstaternas förhandlingar med tredjeländer. Framför allt har inget utkast till mellanstatligt avtal någonsin lämnats in till kommissionen på frivillig basis för förhandskontroll. Därför anses beslutet om mellanstatliga avtal i sin nuvarande form inte vara effektivt.

Det konstateras också att kostnaderna i samband med det nuvarande beslutet generellt sett är motiverade med tanke på fördelarna, då det garanterar att den inre marknaden för energi fungerar och bidrar till försörjningstryggheten. Beslutet om mellanstatliga avtal kunde dock fungera effektivare om de kontroller av förenligheten som föreskrivs gjordes på förhand (i stället för, som nu, i efterhand). Detta skulle öka rättssäkerheten avsevärt och undvika kostnader för både medlemsstaterna och kommissionen.

I rapporterna klargörs dessutom att de mellanstatliga avtalen kommer att fortsätta att spela en viktig roll inom EU:s energisektor. Beslutet om mellanstatliga avtal är därför relevant men behöver anpassas till den föränderliga karaktären på försörjningen av och tillförselvägarna för energi. Att beslutet har ett tydligt mervärde för EU understryks också, eftersom det stärker samarbetet och öppenheten på EU-nivå och bidrar till försörjningstrygghet och en fungerande inre energimarknad.

Generellt sett är därför slutsatsen i dessa rapporter att de förfaranden som föreskrivs i det nuvarande beslutet om mellanstatliga avtal inte är helt och hållet lämpliga, och att den viktigaste frågan gällande förfarandet i detta avseende är att kontrollen av förenligheten i det nuvarande systemet sker i efterhand, vilket var en följd av hårda interinstitutionella förhandlingar när beslutet antogs 2012.

Detta förslag tar itu med de brister som upptäckts.

Samråd med berörda parter

Ett offentligt samråd hölls mellan den 28 juli och den 22 oktober 2015. Kommissionen fick omkring 25 svar från olika intressenter, bl.a. medlemsstater och flera tillsyns- och branschorganisationer, och svarsfrekvensen under samrådet kan anses vara tillfredsställande.

Alla svarande betonade de mellanstatliga avtalens betydelse för en trygg energiförsörjning och för den inre energimarknadens funktion. Vad gäller behovet av att förstärka det system som inrättats genom beslutet om mellanstatliga avtal och hur det ska kunna göras på bästa sätt rådde delade meningar bland de svarande.

En uttömmande rapport om resultatet av detta offentliga samråd bifogas konsekvensbedömningen av översynen av beslutet om mellanstatliga avtal, och de icke-konfidentiella svaren finns på kommissionens webbplats⁴.

Insamling och användning av sakkunnigutlåtanden

Uppgifter förknippade med genomförandet av beslutet om mellanstatliga avtal är delvis konfidentiella, på grund av en del av bestämmelserna i själva beslutet (artikel 4 – Konfidentialitet) eller på grund av vissa undantag som anges i förordning (EG) nr 1049/2001⁵ om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (artikel 4.1 a tredje strecksatsen – skydd i fråga om internationella förbindelser, artikel 4.5 – en medlemsstats begäran om att inte lämna ut en handling som härrör från denna medlemsstat utan att medlemsstaten dessförinnan har lämnat sitt medgivande, eller artikel 4.2 andra strecksatsen – skydd för rättsliga förfaranden och juridisk rådgivning). Av bl.a. dessa konfidentialitetsskäl beslutades att inte ta fram någon extern studie om genomförandet av det nuvarande beslutet om mellanstatliga avtal.

Konsekvensbedömning

Alla föreslagna åtgärder understöddes av konsekvensbedömningen. Nämnden för lagstiftningskontroll yttrade sig positivt den 4 december 2015.

Följande fem alternativ har övervägts i konsekvensbedömningen:

Alternativ 1: Utgångsläge: Beslutet om mellanstatliga avtal förblir oförändrat, men strategin när det gäller överträdelser förstärks.

Alternativ 2: Standardklausuler för införande i mellanstatliga avtal som inte strider mot EU:s lagstiftning/riktlinjer.

Alternativ 3: Obligatorisk förhandsbedömning av mellanstatliga avtal av kommissionen.

Alternativ 4: Obligatoriskt deltagande av kommissionen som observatör vid förhandlingar om mellanstatliga avtal.

Alternativ 5: Kommissionen förhandlar om EU:s avtal på energiområdet.

Slutsatsen i konsekvensbedömningen är att det mest kostnadseffektiva, ändamålsenliga och proportionerliga alternativet är alternativ 3.

⁴ <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-review-intergovernmental-agreements-decision>

⁵ EGT L 145, 31.5.2001, s. 43.

Lagstiftningens ändamålsenlighet och förenkling

Förslaget leder till en begränsad ökning av den administrativa bördan.

Grundläggande rättigheter

Ej tillämpligt.

4. BUDGETKONSEKVENSER

Förslaget påverkar inte EU:s budget.

5. ÖVRIGA INSLAG

Genomförandeplaner samt åtgärder för övervakning, utvärdering och rapportering

Beslutet om mellanstatliga avtal innehåller en översynsklausul i artikel 8. Enligt den artikeln ska kommissionen senast den 1 januari 2016 utarbeta en rapport, och därefter vart tredje år.

Utöver utvärderingsrapporten som är en bilaga till denna konsekvensbedömning av översynen av beslutet om mellanstatliga avtal åtföljer en första rapport till Europaparlamentet och rådet detta förslag till översyn av beslutet om mellanstatliga avtal.

Vad gäller framtiden avser kommissionen att utarbeta ytterligare en rapport senast den 1 januari 2020, i enlighet med artikel 8 i beslutet om mellanstatliga avtal.

Slutligen kommer kommissionen i sin roll som fördragens väktare att, när så är nödvändigt, tillämpa det förfarande som föreskrivs i artikel 258 i fördraget i de fall någon medlemsstat inte uppfyller sina skyldigheter i fråga om genomförande och tillämpning av unionslagstiftningen.

Förklarande dokument (för direktiv)

Ej tillämpligt.

Ingående redogörelse för de specifika bestämmelserna i förslaget

Det reviderade beslutet innefattar följande:

1. Anmälningsskyldigheter med avseende på mellanstatliga avtal:
 - Skyldighet för medlemsstaten att underrätta kommissionen om sin avsikt att inleda förhandlingar med ett tredjeland om nya mellanstatliga avtal eller ändring av befintliga sådana.
 - Kommissionen bör hållas underrättad efter det att en sådan anmälan om förhandlingar har gjorts.
 - När en medlemsstat gör en anmälan om förhandlingar till kommissionen får kommissionens avdelningar ge medlemsstaten råd om hur den kan undvika oförenlighet mellan det mellanstatliga avtalet och unionsrätten eller unionens politiska ståndpunkter som antagits i rådets eller Europeiska rådets slutsatser.
 - Skyldighet för medlemsstaten att anmäla utkast till mellanstatligt avtal eller ändring med alla följedokument till kommissionen så snart en

överenskommelse har nåtts i förhandlingarna mellan parterna om alla de viktigaste inslagen, t.ex. beträffande kommissionens förhandsbedömning.

- Skyldighet för medlemsstaten att anmäla mellanstatliga avtal eller ändringar med alla följedokument till kommissionen efter ratificering.
- Skyldighet för medlemsstaten att anmäla alla befintliga mellanstatliga avtal eller ändringar med alla följedokument till kommissionen.
- Avtal mellan företag omfattas inte av anmälningsskyldigheten, men kan lämnas in på frivillig basis.
- Skyldighet för kommissionen att sprida information och handlingar som den har mottagit till andra medlemsstater, i enlighet med bestämmelserna om konfidentialitet.

2. Kommissionens bedömning:

- Skyldighet för kommissionen att förhandsgranska utkast till mellanstatliga avtal eller ändringar och att informera medlemsstaten om eventuella tvivel angående förenligheten med unionslagstiftningen, i synnerhet med lagstiftningen om den inre marknaden för energi och med unionens konkurrensrätt, inom sex veckor.
- Skyldighet för kommissionen att underrätta medlemsstaten om sina synpunkter om det mellanstatliga avtalets eller ändringens förenlighet med unionsrätten inom 12 veckor efter dagen för anmälan.
- Medlemsstaten ska inte ingå det föreslagna mellanstatliga avtalet eller ändringen innan kommissionen har underrättat medlemsstaten om eventuella tvivel och om sina synpunkter. När det föreslagna mellanstatliga avtalet eller ändringen ingås ska medlemsstaten i största möjliga mån ta kommissionens synpunkter i beaktande.
- Skyldighet för kommissionen att i efterhand bedöma befintliga mellanstatliga avtal eller ändringar och att informera medlemsstaterna i händelse av tvivel om dessa avtals förenlighet med unionsrätten inom nio månader efter anmälan.

3. Anmälningsskyldigheter och bedömning av kommissionen med avseende på icke-bindande instrument:

- Skyldighet för medlemsstaten att lämna in befintliga och framtida icke-bindande instrument och alla följedokument till kommissionen.
- Kommissionen får bedöma inlämnade icke-bindande instrument i efterhand och underrätta medlemsstaten om detta om den anser att åtgärder för genomförande av det icke-bindande instrumentet kan strida mot unionsrätten.
- Skyldighet för kommissionen att sprida handlingar som den har mottagit till andra medlemsstater, i enlighet med bestämmelserna om konfidentialitet.

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS BESLUT

om inrättandet av en mekanism för informationsutbyte om mellanstatliga avtal och icke-bindande instrument mellan medlemsstaterna och tredjeländer på energiområdet och om upphävande av beslut nr 994/2012/EU

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA BESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 194.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁶,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet, och⁷

av följande skäl:

- (1) För att den inre energimarknaden ska fungera väl krävs att den energi som importeras till unionen omfattas fullt ut av de bestämmelser som ligger till grund för inrättandet av den inre energimarknaden. En inre energimarknad som inte fungerar väl försätter unionen i ett sårbart och ofördelaktigt läge när det gäller trygg energiförsörjning och undergräver dess potentiella fördelar för europeiska konsumenter och europeisk industri.
- (2) Målet för strategin för energiunionen, som antogs av kommissionen den 25 februari 2015⁸, är att ge konsumenterna säker, hållbar och konkurrenskraftig energi till ett överkomligt pris. I strategin för energiunionen betonas närmare bestämt vikten av att avtalen om köp av energi från tredjeländer till fullo följer unionslagstiftningen för att energitrygghet ska kunna säkerställas, vilket bygger på den analys som redan har gjorts i den europeiska strategin för energitrygghet från maj 2014⁹. I samma anda efterlyste Europeiska rådet i sina slutsatser av den 19 mars 2015 fullständig efterlevnad av unionsrätten för alla avtal som avser inköp av gas från externa leverantörer, framför allt genom att öka dessa avtals transparens samt förenligheten med unionens energitrygghetsbestämmelser.

⁶ EUT C , , s. .

⁷ EUT C , , s. .

⁸ COM(2015) 80.

⁹ COM(2014) 330.

- (3) Europaparlamentets och rådets beslut nr 994/2012/EU¹⁰ var värdefullt för att få information om befintliga mellanstatliga avtal och för att kartlägga problem med dem avseende deras förenlighet med unionsrätten.
- (4) Beslut nr 994/2012/EU visade sig dock vara ineffektivt när det gäller att säkerställa de mellanstatliga avtalens förenlighet med unionslagstiftningen. Det beslutet byggde huvudsakligen på att kommissionens bedömning av mellanstatliga avtal gjordes efter det att de ingåtts av medlemsstaterna med ett tredjeland. Erfarenheterna från genomförandet av beslut nr 994/2012/EU har visat att möjligheterna att säkerställa att mellanstatliga avtal är förenliga med unionslagstiftningen inte kan utnyttjas fullt ut med en sådan bedömning i efterhand. I synnerhet innehåller mellanstatliga avtal ofta inga lämpliga klausuler för att avsluta eller anpassa dem, vilket annars skulle göra det möjligt för medlemsstaterna att anpassa sådana avtal till unionslagstiftningen inom rimlig tid. Signatärernas ståndpunkter är dessutom redan fasta, vilket skapar ett politiskt tryck att inte ändra några delar av avtalet.
- (5) För att undvika brist på överensstämmelse med unionslagstiftningen och för ökad insyn bör medlemsstaterna snarast möjligt underrätta kommissionen om sin avsikt att inleda förhandlingar om nya mellanstatliga avtal eller ändring av befintliga sådana. Kommissionen bör regelbundet hållas underrättad om hur förhandlingarna fortskrider. Medlemsstaterna bör ha möjlighet att inbjuda kommissionen att delta i förhandlingarna som observatör.
- (6) Under förhandlingarna bör kommissionen ha möjlighet att ge råd om hur oförenlighet med unionsrätten kan undvikas. Kommissionen skulle tillsammans med medlemsstaterna i synnerhet kunna utarbeta frivilliga standardklausuler eller riktlinjer. Kommissionen bör ha möjlighet att rikta uppmärksamheten på målen för unionens energipolitik och på principen om solidaritet mellan medlemsstaterna och unionens politiska ståndpunkter som antagits i rådets eller Europeiska rådets slutsatser.
- (7) För att säkerställa överensstämmelse med unionsrätten bör medlemsstaterna anmäla utkast till mellanstatliga avtal till kommissionen innan de blir rättsligt bindande för parterna (i förhand). För att visa samarbetsvilja bör kommissionen stödja medlemsstaterna i kartläggningen av problem med överensstämmelse hos utkastet till mellanstatligt avtal eller ändring. Respektive medlemsstat skulle då vara bättre förberedd för att ingå ett avtal som är förenligt med unionsrätten. För största möjliga rättssäkerhet och för att undvika onödiga förseningar bör kommissionen få tillräckligt med tid för en sådan bedömning. För att dra nytta av kommissionens stöd fullt ut bör medlemsstaterna avstå från att ingå mellanstatliga avtal tills kommissionen har informerat respektive medlemsstat om sin bedömning. Medlemsstaterna bör vidta alla nödvändiga åtgärder för att finna en passande lösning för att undanröja oförenliga inslag.
- (8) Mot bakgrund av strategin för energiunionen fortsätter öppenheten att vara av yttersta vikt vad gäller tidigare och kommande mellanstatliga avtal. Medlemsstaterna bör därför fortsätta att anmäla alla befintliga och framtida mellanstatliga avtal till kommissionen oavsett om de har trätt i kraft eller tillämpas provisoriskt i den mening som avses i artikel 25 i Wienkonventionen om traktaträtten, samt nya mellanstatliga avtal.
- (9) Kommissionen bör bedöma i vilken utsträckning mellanstatliga avtal som har trätt i kraft eller tillämpas provisoriskt före detta besluts ikraftträdande är förenliga med

¹⁰

¹⁰EUT L 299, 27.10.2012, s. 13.

unionslagstiftningen och underrätta medlemsstaterna om detta. Om avtalen inte är förenliga med unionsrätten, bör medlemsstaterna vidta alla nödvändiga åtgärder för att finna en passande lösning för att undanröja oförenliga inslag.

- (10) Detta beslut bör endast tillämpas på mellanstatliga avtal som påverkar den inre marknaden för energi eller en trygg energiförsörjning i unionen. I tveksamma fall bör medlemsstaterna samråda med kommissionen. I princip har avtal som inte längre är i kraft eller inte längre tillämpas ingen inverkan på den inre marknaden för energi eller en trygg energiförsörjning i unionen och bör därför inte omfattas av detta beslut.
- (11) Medlemsstaterna etablerar förbindelser med tredjeländer inte bara genom att ingå mellanstatliga avtal, utan också i form av icke-bindande instrument. Även om sådana instrument inte är rättsligt bindande kan de användas för att skapa en exakt ram för energiinfrastruktur och energiförsörjning. I detta avseende kan icke-bindande instrument ha liknande effekter på den inre energimarknaden som mellanstatliga avtal, eftersom genomförandet av dem kan innebära att unionslagstiftningen överträds. För att säkerställa större insyn när det gäller alla åtgärder som medlemsstaterna vidtar som kan påverka den inre marknaden för energi och energitryggheten bör medlemsstaterna därför i efterhand tillställa kommissionen även respektive icke-bindande instrument. Kommissionen bör bedöma de inlämnade icke-bindande instrumenten och, när så är lämpligt, underrätta medlemsstaten om detta.
- (12) Mellanstatliga avtal eller icke-bindande instrument som måste anmälas i sin helhet till kommissionen på grundval av andra unionsakter eller som rör frågor som omfattas av fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen bör inte omfattas av detta beslut.
- (13) Detta beslut bör inte medföra några skyldigheter vad gäller avtal mellan företag. Medlemsstaterna bör emellertid frivilligt kunna meddela kommissionen om sådana avtal som det uttryckligen hänvisas till i mellanstatliga avtal eller icke-bindande instrument.
- (14) Kommissionen bör göra information som den tar emot tillgänglig för alla övriga medlemsstater i säker elektronisk form. Kommissionen bör respektera begäran från medlemsstaterna om att den information som lämnas in ska behandlas konfidentiellt. En begäran om konfidentialitet bör dock inte begränsa kommissionens egen tillgång till konfidentiella uppgifter, eftersom den behöver uttömmande information för sin egen bedömning. Kommissionen bör ansvara för att bestämmelsen om konfidentialitet tillämpas. Begäran om konfidentialitet bör inte påverka rätten till tillgång till handlingar enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001¹¹.
- (15) Om en medlemsstat anser att ett mellanstatligt avtal är konfidentiellt, bör den förse kommissionen med en sammanfattning av avtalet, så att övriga medlemsstater kan ta del av den sammanfattningen.
- (16) Ett ständigt informationsutbyte om mellanstatliga avtal på unionsnivå bör göra det möjligt att utveckla bästa praxis. Kommissionen bör på grundval av denna bästa praxis, när så är lämpligt i samarbete med Europeiska utrikestjänsten beträffande unionens utrikespolitik, utarbeta frivilliga standardklausuler som kan användas i mellanstatliga avtal mellan medlemsstater och tredjeländer. Syftet med att använda sådana standardklausuler bör vara att undvika att mellanstatliga avtal strider mot unionsrätten, särskilt bestämmelser för den inre marknaden för energi och

¹¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001 av den 30 maj 2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (EUT L 299, 27.10.2012, s. 13).

konkurrensrätten, och mot internationella avtal som unionen ingått. Användningen av förslagorna bör vara fakultativ och det bör vara möjligt att anpassa deras innehåll till eventuella särskilda omständigheter.

- (17) Ökad ömsesidig kunskap om befintliga och nya mellanstatliga avtal och icke-bindande instrument bör möjliggöra en bättre samordning på energiområdet mellan medlemsstater samt mellan medlemsstater och kommissionen. En sådan bättre samordning bör göra det möjligt för medlemsstaterna att fullt ut dra nytta av unionens politiska och ekonomiska inflytande och för kommissionen att föreslå lösningar på problem som identifieras på området för mellanstatliga avtal.
- (18) Kommissionen bör underlätta och uppmuntra samordning mellan medlemsstater i syfte att stärka unionens övergripande strategiska roll genom en stark och effektiv samordnad strategi för producent-, transit- och konsumentländer.
- (19) Eftersom målet för detta beslut, nämligen informationsutbyte mellan medlemsstaterna och kommissionen om mellanstatliga avtal och icke-bindande instrument på energiområdet, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför, på grund av detta besluts verkningar, som är tillämpligt i alla medlemsstater, bättre kan uppnås på unionsnivå, kan unionen anta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EU-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta beslut inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (20) Bestämmelserna i detta beslut bör gälla utan att det påverkar tillämpningen av unionens bestämmelser om överträdelse, statligt stöd och konkurrens. I enlighet med artikel 258 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) har kommissionen framför allt rätt att inleda ett överträdelseförfarande, om den anser att medlemsstaten har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt EUF-fördraget.
- (21) Kommissionen bör under 2020 bedöma huruvida detta beslut är tillräckligt och effektivt när det gäller att säkerställa överensstämmelse mellan mellanstatliga avtal och unionsrätten samt en hög samordningsnivå mellan medlemsstaterna i fråga om mellanstatliga avtal på energiområdet.
- (22) Beslut nr 994/2012/EU bör upphöra att gälla.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

- 1. I detta beslut fastställs en mekanism för informationsutbyte mellan medlemsstaterna och kommissionen med avseende på mellanstatliga avtal och icke-bindande instrument på energiområdet, enligt definitionerna i artikel 2, i syfte att optimera funktionen av den inre marknaden för energi.
- 2. Detta beslut ska inte gälla mellanstatliga avtal och icke-bindande instrument som i sin helhet redan omfattas av andra särskilda anmälningsförfaranden enligt unionsrätten.

Artikel 2

Definitioner

I detta beslut gäller följande definitioner:

- (1) *mellanstatligt avtal*: varje rättsligt bindande avtal mellan en eller flera medlemsstater och ett eller flera tredjeländer vilket har en inverkan på hur den inre marknaden för energi drivs eller fungerar eller en trygg energiförsörjning i unionen; om emellertid ett sådant rättsligt bindande avtal också omfattar andra frågor, ska endast de bestämmelser som rör energi, inklusive allmänna bestämmelser som är tillämpliga på dessa energirelaterade bestämmelser, anses utgöra ett mellanstatligt avtal.
- (2) *befintligt mellanstatligt avtal*: ett mellanstatligt avtal som har trätt i kraft eller tillämpas provisoriskt före detta besluts ikraftträdande.
- (3) *icke-bindande instrument*: en rättsligt icke-bindande överenskommelse mellan en eller flera medlemsstater och ett eller flera tredjeländer, t.ex. ett samförståndsavtal, gemensam förklaring, gemensam ministerförklaring, gemensam åtgärd eller gemensam uppförandekod, som innehåller en tolkning av unionsrätten, fastställer villkoren för energiförsörjning (t.ex. volymer och priser) eller utvecklingen av energiinfrastrukturer.
- (4) *befintligt icke-bindande instrument*: ett icke-bindande instrument som undertecknats eller på annat sätt avtalats före ikraftträdandet av detta beslut.

Artikel 3

Anmälningsskyldigheter med avseende på mellanstatliga avtal

1. En medlemsstat som avser att inleda förhandlingar med ett tredjeland i syfte att ändra ett befintligt mellanstatligt avtal eller ingå ett nytt mellanstatligt avtal ska underrätta kommissionen om detta skriftligen så snart som möjligt före den planerade inledningen av förhandlingarna.

När medlemsstaten gör en sådan anmälan om förhandlingar till kommissionen bör den berörda medlemsstaten regelbundet hålla kommissionen underrättad om hur förhandlingarna framskrider.
2. Så snart parterna har kommit överens om alla de viktigaste delarna av ett utkast till mellanstatligt avtal eller ändring av ett befintligt mellanstatligt avtal, men före det att de formella förhandlingarna har avslutats, ska den berörda medlemsstaten anmäla detta utkast till avtal eller ändring tillsammans med eventuella bilagor till kommissionen för förhandsbedömning i enlighet med artikel 5.

Om utkastet till mellanstatligt avtal eller ändring av ett befintligt mellanstatligt avtal uttryckligen hänvisar till andra texter ska respektive medlemsstat dessutom lämna in dessa andra texter, om de innehåller delar som kan påverka det sätt på vilket den inre marknaden för energi fungerar eller en trygg energiförsörjning i unionen.
3. När ett mellanstatligt avtal eller en ändring av ett mellanstatligt avtal har ratificerats, ska den berörda medlemsstaten anmäla det mellanstatliga avtalet eller ändringen, inklusive eventuella därtill hörande bilagor, till kommissionen.

Om det ratificerade mellanstatliga avtalet eller ändringen av det mellanstatliga avtalet uttryckligen hänvisar till andra texter, ska den berörda medlemsstaten dessutom lämna in dessa andra texter, om de innehåller delar som påverkar det sätt på vilket den inre marknaden för energi fungerar eller en trygg energiförsörjning i unionen.
4. Skyldigheten att anmäla till kommissionen enligt punkterna 2 och 3 gäller inte med avseende på avtal mellan företag.

5. Alla anmälningar enligt punkterna 1–3 i denna artikel, artikel 6.1 och 6.2 samt artikel 7.1 och 7.2 ska göras via en webbaserad applikation som tillhandahålls av kommissionen. De perioder som avses i artikel 5.1 och 5.2 och artikel 6.3 ska börja löpa den dag då en fullständig anmälan har registrerats i applikationen.

Artikel 4

Bistånd från kommissionen

1. När en medlemsstat gör en anmälan om förhandlingar till kommissionen enligt artikel 3.1 får kommissionens avdelningar ge den råd om hur den kan undvika oförenlighet mellan det mellanstatliga avtalet eller mellan ändringen av ett befintligt mellanstatligt avtal under förhandling och unionsrätten. Medlemsstaten får även begära bistånd från kommissionen vid dessa förhandlingar.
2. Kommissionen får delta som observatör i förhandlingarna på begäran av den berörda medlemsstaten eller på begäran av kommissionen med skriftligt godkännande av den berörda medlemsstaten.
3. Om kommissionen deltar i förhandlingarna som observatör, får den ge den berörda medlemsstaten råd om hur den kan undvika oförenlighet mellan det mellanstatliga avtalet eller ändringen under förhandling och unionsrätten.

Artikel 5

Kommissionens bedömning

1. Kommissionen ska inom sex veckor från det att utkastet till det mellanstatliga avtalet eller ändringen i sin helhet, inklusive bilagor, har anmälts, i enlighet med artikel 3.2, underrätta den berörda medlemsstaten om sina eventuella tvivel angående förenligheten mellan utkastet till mellanstatligt avtal eller ändring och unionsrätten, i synnerhet lagstiftningen på området för den inre marknaden för energi och unionens konkurrensrätt. Om kommissionen inte har reagerat inom denna tidsperiod anses den inte ha några sådana tvivel.
2. Om kommissionen underrättar den berörda medlemsstaten enligt punkt 1 att den hyser tvivel ska den underrätta den berörda medlemsstaten om sin uppfattning angående förenligheten med unionsrätten, i synnerhet lagstiftningen på området för den inre marknaden för energi och unionens konkurrensrätt, av det berörda utkastet till mellanstatligt avtal eller ändring inom tolv veckor från den dag för anmälan som avses i punkt 1. Om kommissionen inte har yttrat sig inom denna tidsperiod anses den inte ha haft några invändningar.
3. De perioder som avses i punkterna 1 och 2 får förlängas med den berörda medlemsstatens godkännande. De tidsperioder som avses i punkterna 1 och 2 ska förkortas i överenskommelse med kommissionen, om omständigheterna kräver detta.
4. Medlemsstaten ska inte underteckna, ratificera eller godkänna utkastet till mellanstatligt avtal eller ändring av ett befintligt mellanstatligt avtal förrän kommissionen har informerat medlemsstaten om eventuella tvivel, i enlighet med punkt 1, eller, i förekommande fall, har avgett sitt yttrande i enlighet med punkt 2, eller, i avsaknad av ett svar eller yttrande från kommissionen, förrän de perioder som anges i punkt 1 eller, i tillämpliga fall, punkt 2 har löpt ut.

När ett mellanstatligt avtal eller en ändring undertecknas, ratificeras eller godkänns ska den berörda medlemsstaten ta största möjliga hänsyn till kommissionens uppfattning som avses i punkt 2.

Artikel 6

Anmälningsskyldigheter och bedömning av kommissionen med avseende på befintliga mellanstatliga avtal

1. Senast den [3 månader efter ikraftträdandet av detta beslut] ska medlemsstaterna anmäla alla befintliga mellanstatliga avtal till kommissionen, inklusive bilagor till och ändringar av dessa.

Om det befintliga mellanstatliga avtalet uttryckligen hänvisar till andra texter ska den berörda medlemsstaten dessutom lämna in dessa andra texter, om de innehåller delar som kan påverka det sätt på vilket den inre marknaden för energi fungerar eller en trygg energiförsörjning i unionen.

Skyldigheten att anmäla till kommissionen enligt denna punkt gäller inte med avseende på avtal mellan företag.

2. Befintliga mellanstatliga avtal som redan har anmälts till kommissionen i enlighet med artikel 3.1 eller 3.5 i beslut nr 994/2012/EU eller artikel 13.6 a i förordning (EU) nr 994/2010 vid dagen för detta besluts ikraftträdande ska anses ha anmälts i den mening som avses i punkt 1 i denna artikel, förutsatt att anmälan uppfyller kraven i den punkten.
3. Kommissionen ska bedöma mellanstatliga avtal som har anmälts i enlighet med punkt 1 eller 2. Om kommissionen efter sin första bedömning hyser tvivel om huruvida avtalen är förenliga med unionsrätten, i synnerhet med lagstiftningen på området för den inre marknaden för energi och unionens konkurrensrätt, ska kommissionen underrätta de berörda medlemsstaterna om detta inom nio månader efter det att dessa avtal har anmälts.

Artikel 7

Anmälningsskyldigheter och bedömning av kommissionen med avseende på icke-bindande instrument

1. När ett icke-bindande instrument eller en ändring av ett icke-bindande instrument har antagits ska den berörda medlemsstaten anmäla det icke-bindande instrumentet eller ändringen, inklusive eventuella därtill hörande bilagor, till kommissionen.

Om det icke-bindande instrumentet eller ändringen av det icke-bindande instrumentet uttryckligen hänvisar till andra texter ska den berörda medlemsstaten dessutom lämna in dessa andra texter, om de innehåller delar som kan påverka det sätt på vilket den inre marknaden för energi fungerar eller en trygg energiförsörjning i unionen.

2. Senast den [3 månader efter ikraftträdandet av detta beslut] ska medlemsstaterna anmäla alla befintliga icke-bindande instrument till kommissionen, inklusive bilagor till och ändringar av dessa.

Om det icke-bindande instrumentet uttryckligen hänvisar till andra texter ska den berörda medlemsstaten dessutom lämna in dessa andra texter, om de innehåller delar som kan påverka det sätt på vilket den inre marknaden för energi fungerar eller en trygg energiförsörjning i unionen.

3. Skyldigheten att anmäla till kommissionen enligt punkterna 1 och 2 gäller inte med avseende på avtal mellan företag.
4. 4. Om kommissionen efter sin första bedömning anser att åtgärderna för genomförandet av de icke-bindande instrument som anmälts i enlighet med punkterna 1 och 2 kan strida mot unionsrätten, i synnerhet lagstiftningen på området för den inre marknaden för energi och unionens konkurrensrätt, får kommissionen underrätta den berörda medlemsstaten om detta.

Artikel 8

Öppenhet och konfidentialitet

1. En medlemsstat som lämnar information till kommissionen enligt artiklarna 3.1–3.3, 6.1 samt 7.1 och 7.2 får ange om någon del av informationen, såväl kommersiell som annan information, vars offentliggörande skulle kunna skada berörda parter verksamhet, ska betraktas som konfidentiell och om den information som lämnas kan delas med andra medlemsstater.

Medlemsstaten ska, med avseende på de befintliga avtal som avses i artikel 6.2, ange detta senast den [3 månader efter ikraftträdandet av detta beslut].

2. Om en medlemsstat inte har angett att informationen är konfidentiell i enlighet med punkt 1 ska kommissionen göra denna information tillgänglig i säker elektronisk form för alla andra medlemsstater.
3. Om en medlemsstat i enlighet med punkt 1 har angett ett befintligt mellanstatligt avtal, en ändring av ett befintligt mellanstatligt avtal, ett nytt mellanstatligt avtal, ett befintligt icke-bindande instrument, en ändring av ett befintligt icke-bindande instrument eller ett nytt icke-bindande instrument som konfidentiellt ska den medlemsstaten göra en sammanfattning tillgänglig av den information som har lämnats.

Den sammanfattningen ska innehålla åtminstone följande uppgifter om det mellanstatliga avtalet, det icke-bindande instrumentet eller ändringen i fråga:

- (a) Syfte.
- (b) Mål och tillämpningsområde.
- (c) Varaktighet.
- (d) Parter.
- (e) Uppgifter om de viktigaste inslagen.

Denna punkt ska inte gälla information som lämnats i enlighet med artikel 3.1 och 3.2.

4. Kommissionen ska göra de sammanfattningar som avses i punkt 3 tillgängliga för alla övriga medlemsstater i elektronisk form.
5. En begäran om konfidentialitet enligt denna artikel ska inte begränsa kommissionens egen tillgång till konfidentiell information. Kommissionen ska se till att tillgången

till den konfidentiella informationen strikt begränsas till de avdelningar inom kommissionen för vilka det är absolut nödvändigt att ha tillgång till informationen.

Artikel 9

Samordning mellan medlemsstater

Kommissionen ska underlätta och främja samordning mellan medlemsstater för att

- (a) granska utvecklingen av mellanstatliga avtal och icke-bindande instrument och sträva efter samstämmighet och konsekvens i unionens yttre förbindelser på energiområdet med producent-, transit- och konsumentländer,
- (b) identifiera vanliga problem med mellanstatliga avtal och icke-bindande instrument och överväga lämpliga åtgärder för att hantera dessa problem samt vid behov föreslå lösningar,
- (c) på grundval av bästa praxis och i samråd med medlemsstater utarbeta frivilliga standardklausuler, vilkas tillämpning avsevärt skulle förbättra framtida mellanstatliga avtals och icke-bindande instruments förenlighet med unionsrätten,
- (d) när så är lämpligt stödja utarbetandet av multilaterala mellanstatliga avtal eller icke-bindande instrument, där flera medlemsstater eller hela unionen är parter.

Artikel 10

Rapportering och översyn

1. Kommissionen ska senast den 1 januari 2020 lämna en rapport om tillämpningen av detta beslut till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén.
2. Rapporten ska särskilt innehålla en bedömning av i vilken utsträckning detta beslut främjar mellanstatliga avtals och icke-bindande instruments förenlighet med unionsrätten och en hög grad av samordning mellan medlemsstater när det gäller mellanstatliga avtal och icke-bindande instrument. Den ska också innehålla en bedömning av den inverkan som detta beslut har haft på medlemsstaternas förhandlingar med tredjeländer och huruvida beslutets tillämpningsområde och de förfaranden som fastställs däri är lämpliga.

Artikel 11

Upphävande

Beslut nr 994/2012/EG ska upphöra att gälla.

Artikel 12

Ikraftträdande

Detta beslut träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 13

Adressater

Detta beslut riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den

På Europaparlamentets vägnar
Ordförande

På rådets vägnar
Ordförande